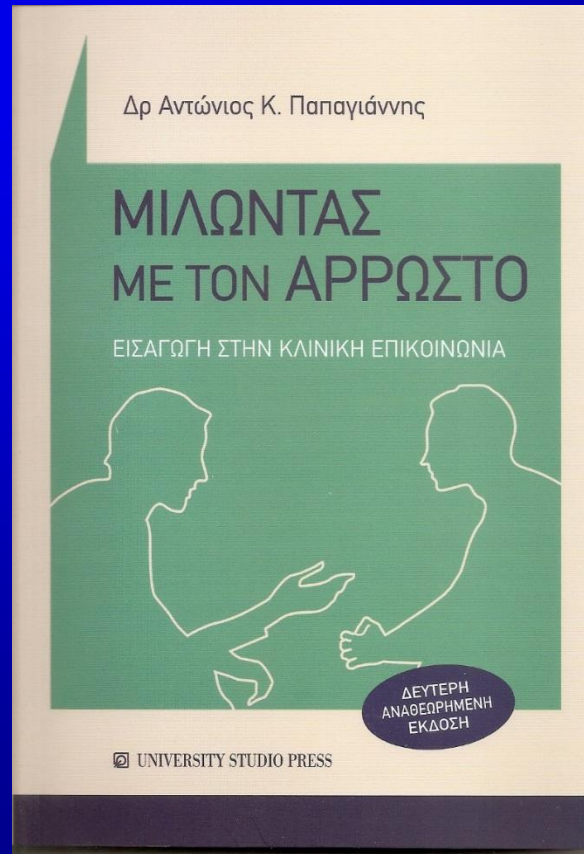

Η δυσάρεστη είδηση στην κλινική ιατρική

Δρ Αντώνης Παπαγιάννης
Πνευμονολόγος

Δήλωση συμφερόντων

Ορισμός επικοινωνίας

- ➔ Η ανταλλαγή πληροφοριών, σκέψεων, απόψεων και συναισθημάτων ανάμεσα σε πρόσωπα, με χρήση του λόγου ή άλλων μέσων, που **αποβλέπει στη δημιουργία σχέσεων [ΛΚΝ]**
- ➔ Στην Κλινική Ιατρική αναφερόμαστε στην επικοινωνία γιατρού-ασθενούς

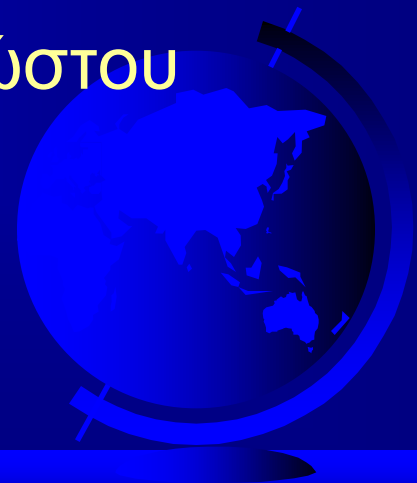
Κλινική επικοινωνία

- Απαραίτητη για κάθε δραστηριότητα
- Για να πάρουμε ένα καλό ιστορικό πρέπει να ξέρουμε να επικοινωνούμε
- Αρχή και τέλος κάθε επαφής με τον γιατρό
- Κριτήριο του ‘καλού γιατρού’
- Συχνή αφορμή παραπόνων και μηνύσεων κατά των γιατρών
- Αιτία στροφής στην ‘εναλλακτική ιατρική’

Προϋποθέσεις επικοινωνίας

- Γνήσια διάθεση για διάλογο
- Ευγένεια και καλωσύνη
- Άνεση (όχι “στο πόδι”)
- Ησυχία- όχι περισπασμοί- εμπιστευτικότητα
- Επένδυση χρόνου
- Ικανότητα ακροάσεως
- Χρησιμοποίηση της γλώσσας του αρρώστου
- Ειλικρίνεια και ευθύτητα

Μια ιδιαίτερη διάσταση

- Συχνά πρέπει να αναγγείλουμε μια διάγνωση επικίνδυνη (π.χ. καρκίνο) ή μια εξέλιξη αναπάντεχη (μεταστάσεις, επιπλοκές της θεραπείας, θάνατο) που προδιαγράφει κακή πρόγνωση
- Η ανακοίνωση αυτή συχνά συνοδεύεται από συναισθηματικές αντιδράσεις του άλλου προσώπου που φέρνουν σε δύσκολη θέση τον γιατρό

*“There is no news
like **bad news**”*

ΑΣΧΗΜΗ ή ΔΥΣΑΡΕΣΤΗ ΕΙΔΗΣΗ

Οποιαδήποτε πληροφορία μπορεί να μεταβάλει προς το χειρότερο την ιδέα που έχει ο άρρωστος για το μέλλον του

Παραδείγματα

- Διάγνωση κακοήθους ή «δύσκολης» νόσου (AIDS, χρόνια νευρολογικά νοσήματα)
- Ανάγκη για σοβαρή επέμβαση (π.χ. ακρωτηριασμός)
- Επικείμενη αναπηρία (π.χ. απώλεια όρασης)
- Αρνητική έκβαση μιας νόσου (επιπλοκή)
- Αναγγελία ενός θανάτου (π.χ. σε τροχαίο)
- Ιατρικό σφάλμα;

Δεοντολογία

- Δικαίωμα του αρρώστου να μάθει όσα τον αφορούν
- Αντίστοιχη υποχρέωση του γιατρού
- Ο άρρωστος θα υποστεί τις συνέπειες
- Καλύτερα να έχει υπεύθυνα πληροφόρηση παρά να μαντεύει ή να υποπτεύεται
- Οικοδόμηση εμπιστοσύνης προς τον γιατρό

Η επικοινωνία είναι τέχνη

- Απαιτεί ευαισθησία και ενσυναίσθηση
- Προσαρμογή στο επίπεδο γνώσεων και αντίληψης του αρρώστου
- Μέχρι εκεί που θέλει ο άρρωστος
- Μπορεί να γίνει σε μία ή περισσότερες δόσεις
- Περιλαμβάνει και τους συγγενείς

Σκοποί της επικοινωνίας με τον καρκινοπαθή

- ☞ να μειώσουμε την αβεβαιότητα
- ☞ να δημιουργήσουμε μια σχέση εμπιστοσύνης
- ☞ να δώσουμε στον ασθενή και την οικογένειά του μια κατεύθυνση προς την οποία θα κινηθούν

“Η επικοινωνία, όπως και οι όγκοι,
μπορεί να είναι καλοήθης ή κακοήθης.

Μπορεί να εξαπλώνεται, και τα
αποτελέσματα μιας κακής επικοινωνίας
με τον άρρωστο μπορεί να εκδηλωθούν
σαν μεταστάσεις στην οικογένειά του...

... Η αλήθεια είναι ένα από τα πιο ισχυρά φάρμακα που διαθέτουμε, αλλά πρέπει να μάθουμε καλά την κλινική φαρμακολογία της και να γνωρίζουμε τη σωστή δόση και τον κατάλληλο χρόνο χορήγησής της.

Ταυτόχρονα, θα πρέπει να γνωρίζουμε τον μεταβολισμό των συναφών εννοιών της ελπίδας και της άρνησης"

[MA Simpson 1979]

Δυο παράλληλες αρχές

- ➔ Ποτέ δεν απαντούμε με ψέματα στον άρρωστο
- ➔ Δεν τον «σκοτώνουμε με την αλήθεια»: αποφεύγουμε την ωμή και απερίσκεπτη ευθύτητα

ΔΥΣΑΡΕΣΤΗ ΕΙΔΗΣΗ

- Ποιος θα ανακοινώσει;
- Σε ποιόν θα ανακοινώσει;
- Τι και πόσα θα ανακοινώσει;

ΠΡΟΣΟΧΗ!

- ☞ Χρειάζεται ευελιξία, όχι τυποποίηση
- ☞ Παρακολουθούμε τις αντιδράσεις του ακροατή και τροποποιούμε την τακτική μας ανάλογα
- ☞ Κάθε άνθρωπος είναι διαφορετικός
- ☞ Η παγίδα της αυτοπεποίθησης: πάντα υπάρχει περιθώριο για λάθος!

ΚΑΝΟΝΕΣ ΤΗΣ ΑΝΑΓΓΕΛΙΑΣ - 1

- Δεν ανακοινώνουμε άσχημα νέα αν δεν έχουμε πρώτα γνωρισθεί με τον άρρωστο και αναπτύξει σχέση εμπιστοσύνης
- Κοιτάζουμε τον άρρωστο στα μάτια
- Ελέγχουμε τι γνωρίζει ο ασθενής

ΚΑΝΟΝΕΣ ΤΗΣ ΑΝΑΓΓΕΛΙΑΣ - 2

- Σεβόμαστε τον ρυθμό που θέτει ο ασθενής στη συζήτηση, καθώς και τα διαστήματα σιωπής
- Μεταδίδουμε την είδηση σταδιακά, μέχρι το σημείο που θέλει ο ασθενής
- Δεν παραφορτώνουμε τον ασθενή με πληροφορίες

Παράδειγμα διαλόγου

Γιατρός: Νομίζω ότι ολοκληρώσαμε τις εξετάσεις σας πλέον.

Ασθενής: Τι βρήκαμε, γιατρέ;

Γιατρός: Τα πράγματα δεν είναι τόσο απλά όπως νομίσαμε στην αρχή.

Ασθενής: Δηλαδή δεν ήταν πνευμονία;

Γιατρός: Η πνευμονία ήταν η αφορμή για την έρευνα που κάναμε. Η αιτία της ήταν ένα εμπόδιο σε έναν βρόγχο.

[ΣΙΩΠΗ – ο ασθενής περιμένει να ακούσει κι άλλα]

Παράδειγμα διαλόγου

Γιατρός: Ο δεξιός βρόγχος στην εξέταση που κάναμε φάνηκε να είναι πολύ στενός, κι έτσι πήραμε δείγματα για βιοψία.

Ασθενής: Βγήκε τίποτε κακό;

Γιατρός: Το εργαστήριο ανακάλυψε κάποια κύτταρα που μοιάζουν να είναι κακοήθη.

Ασθενής: Δηλαδή, γιατρέ, μιλάμε για καρκίνο;

Γιατρός: Νομίζω ότι μπορούμε να πούμε πως πρόκειται για ένα είδος όγκου.

ΚΑΝΟΝΕΣ ΤΗΣ ΑΝΑΓΓΕΛΙΑΣ - 3

- Οι πληροφορίες είναι ανάλογες με τους χειρισμούς που θα ακολουθήσουν
- Απαντούμε με ειλικρίνεια στις ερωτήσεις
- Δεχόμαστε τις πιθανές αντιδράσεις χωρίς να αποπαίρνουμε τον ασθενή

ΚΑΝΟΝΕΣ ΤΗΣ ΑΝΑΓΓΕΛΙΑΣ - 4

- Δείχνουμε ότι συμμεριζόμαστε την κατάσταση του αρρώστου
- Βεβαιωνόμαστε ότι όσα είπαμε έγιναν κατανοητά από τον ασθενή/συγγενή
- Αφήνουμε ανοικτή την πόρτα της επικοινωνίας για το μέλλον

Η αναγγελία
μιας δυσάρεστης είδησης
δεν είναι τέλος,
αλλά αρχή

